

Mitjans de Comunicació i treball col·laboratiu al GESO (Graduat d'Educació Secundària per a persones adultes)

Autora: Maria Núria Valls

E-mail de contacte: mvallsmolins102@ gmail.com

Experiències de treball col·laboratiu mitjançant els mitjans de comunicació

Aquesta comunicació vol reflexionar al voltant de diferents **experiències de treball a l'aula mitjançant els mitjans de comunicació com a recurs didàctic**. Aquestes experiències s'han desenvolupat dins l'àmbit de la formació de persones adultes. Concretament s'ha centrat en experiències als mòduls de GESO (Educació Secundària d'adults). En aquest mòduls trimestrals del primer nivell de GESO s'ha realitzat un treball al voltant dels mitjans de comunicació als següents mòduls:

- Hablemos de Literatura
- Educació per a la ciutadania
- Ciències Naturals
- Ecologia i Medi Ambient

Són mòduls trimestrals que s'han desenvolupat en dos grups diferents de GESO. En la metodologia s'ha contemplat el treball col·laboratiu i l'ús de la Pissarra Digital.

Relació de les experiències presentades amb els mitjans de comunicació

Les experiències presentades es fonamenten en les següents consideracions:

1. Els mitjans de comunicació transmeten missatges audiovisuals que sedueixen als espectadors, en el cas que presentem són els/les alumnes, i desperten les seves emocions, creant sovint abans sensacions que reflexions. No sempre presenten models desitjables (individualisme, competitivitat, satisfacció immediata dels instints...). Tendeixen a uniformar, poden transmetre valors i identitats culturals que poden alienar.
2. En els seus aspectes positius podem dir que: desperten l'interès, la curiositat i la imaginació.
3. Es poden usar per a desenvolupar l'observació en general, realitzar anàlisis, fomentar el pensament crític, assumir diferents perspectives o punts de vista donant lloc a possibles interpretacions, i fomentar habilitats de producció (creativitat).
4. Constitueixen un instrument de socialització de les persones (models d'actuació, valors...). Connecten els/les alumnes amb la comunitat. Difonen la cultura en tots els seus aspectes.
5. Proporcionen temes comuns de conversa i debat. Faciliten que els/les alumnes expressin les seves opinions i demostrin o expliquin la seva visió del món.

Una metodologia que permet desenvolupar competències de reflexió, treball en grup i col·laboració a partir dels mitjans de comunicació audiovisuals

Amb l'ús col·laboratiu dels mitjans audiovisuals a l'aula podem assolir els següents objectius:

- a) Desenvolupar una mirada reflexiva, crítica i comunicativa la voltant de produccions audiovisuals: una pel·lícula de cinema, un documental, un programa de televisió, etc.
- b) Potenciar sentiments i actituds de cooperació i empatia, fugint de qualsevol interpretació sensacionalista dels missatges emesos a través dels mitjans de comunicació.

c) Usar els mitjans de comunicació a l'aula per potenciar els següents aspectes:

- Relació de l'aula amb el món de la comunicació.
- Potenciar la mirada reflexiva envers els mitjans audiovisuals: la televisió i el cinema.
- Fer que aquesta reflexió sigui compartida pels/les alumnes de forma comunicativa i amb la guia i assessorament del/la professor/a.
- Elaborar treballs col·laboratius a partir del visionat de pel·lícules, documentals, programes informatius i /o divulgatius emesos pels mitjans de comunicació.

El Vídeo-fòrum com a recurs per a fomentar una metodologia col·laborativa

Quan a l'aula incorporem els mitjans de comunicació, apropem una realitat a l'alumne. Aquesta realitat és una part de la seva vida que, molt sovint, interioritza sense reflexionar-hi massa. Els mitjans de comunicació audiovisuals, als que fem referència en aquesta comunicació, penetren en la ment dels/les alumnes sense que aquests filtrin els missatges que se'ls transmeten. La pràctica de la reflexió col·lectiva és, doncs, una tasca educativa que es pot fer des de l'aula i de forma participativa per part de l'alumnat.

El Vídeo-fòrum és un recurs molt adient per afavorir aquests processos de reflexió que permetran posar en comú les diferents opinions, després de visionar el documental, reportatge, pel·lícula, etc. que tingui relació amb la programació didàctica del mòdul.

Posarem l'exemple del visionat del documental *Una veritat incòmoda* produït i presentat per Al Gore en un curs de primer de GESO dins del mòdul trimestral "Ecologia i Medi Ambient".

El documental es presenta al gran grup i, cada alumne té un guió que li ha lliurat el/la professor/a per tal que pugui fer el seguiment de la projecció. Gràcies al guió, l'alumne podrà prendre algunes notes sobre els aspectes més rellevants presentats pel documental.

Després de visionar el vídeo es desenvolupa un debat en gran grup: és important que el grup se situï en semicercle al voltant de l'aula per tal que aquesta disposició afavoreixi el diàleg. Cal establir uns criteris per a demanar paraula, respectar el torn d'intervencions, centrar-se en el tema (evitant anar per les branques) acceptant els

diferents punts de vista amb respecte per l'opinió dels/les companys/es. El paper del/la professor/a consisteix en moderar les intervencions, procurant que es respectin els criteris establerts i que els continguts siguin adequats a l'educació ambiental.

En una nova sessió de classe, els alumnes es divideixen en grups de quatre a sis persones i realitzen un mural a partir de les informacions que han rebut mitjançant el documental. El paper del/la professor/a consisteix en suggerir diferents apartats del tema exposat en el documental per tal que els/les alumnes puguin optar per un apartat concret i desenvolupar-lo. Això demanarà que facin gràfiques, taules estadístiques, que cerquin als diaris i revistes informació sobre el tema escollit. Exemples de temes a treballar en petit grup són:

- l'efecte hivernacle,
- el desglaç dels pols,
- la contaminació ambiental,
- les energies renovables.

Finalment, un cop realitzat el treball, en una nova sessió de classe, s'exposa a la resta del grup i es penja el mural confeccionat en un lloc visible.

Amb aquest recurs: el Vídeo-fòrum es desenvolupen competències individuals:

- reflexionar,
- formular opinions,
- vencer la por a parlar en públic,
- escoltar i respectar els diferents punt de vista.

També es desenvolupen competències socials:

- prendre decisions mitjançant el consens:
- escollir el grup amb qui es treballarà,
- escollir el tema que es desenvoluparà,
- compartir tasques, cercar informació i compartir-la,
- assumir responsabilitats.

Els resultats del Vídeo-fòrum es tradueixen en una sensibilitació pels temes medioambientals que, de forma compartida, crea una consciència ecològica en l'alumnat que va més enllà de la mera transmissió d'informació sobre els continguts de l'assignatura. Aquesta sensibilitació compartida fa que hi hagi processos emocionals molt vivenciats que cohesionen el grup-classe.

L'educació emocional s'emmarca en una metodologia col·laborativa

El treball en petit grup a l'aula afavoreix el desenvolupament d'actituds i competències que Goleman descriu com a *intèl·ligència social*. Tenint en compte que una part de l'experiència que l'alumne porta a l'aula està influïda pels mitjans de comunicació, es fa palesa la necessitat d'incorporar-los al treball de l'aula.

Processos d'innovació que permeten treballar amb les TIC, l'accés a Internet, la confecció de presentacions en Power Point, l'ús de la pissarra digital a l'aula, possibiliten un treball més motivador per a l'alumne.

a) Experiència al GESO → visionat i comentari d'una pel·lícula: *El tercer home* al mòdul “ Hablemos de literatura” Dins la UD→ *El llenguatge audiovisual i la literatura contemporània*.

Activitats: Treball de recerca a Internet sobre temes orientat pel/la professor/a: l'origen de la penicil·lina, la Guerra Freda, el Berlín ocupat als anys cinquanta, les activitats delictives del protagonista.

Col·loqui en gran grup sobre els temes treballats.

b) Experiència a GESO → Visionat del programa de TV a la cadena “Cuatro” *Amarás al líder sobre todas las cosas* sobre Corea del Nord de Jon Sistiaga al mòdul “Educació per la ciutadania”. Dins la UD → *Els sistemes polítics*.

Activitats: Debat en grup. Treballs de recerca en grup sobre: *El respecte als Drets Humans en els sistemes democràtics*. Confecció d'un mural en petits grups. Confecció d'un Power Point sobre un article dels Drets Humans per grup. Exposició a la resta de la classe amb el recurs de la pissarra digital.

c) Experiència a GESO → Visionat del programa sobre genètica *L'herència de pares a fills* emès pel Canal 33 de TV de Catalunya: *Quequicom?* De divulgació de la ciència a “Ciències Naturals”.

Activitats: Seguiment del programa amb l'ajut d'un guió lliurat pel/la professor/a als/les alumnes.

Posada en comú de les preguntes que els/les alumnes s'han formulat sobre el tema.

Col·loqui sobre les respostes amb la intervenció del/la professor/a.

d) Experiència a GESO → Visionat del documental *Una veritat incòmoda*, produït i presentat per Al Gore, exvicepresident dels EEUU., dins del mòdul : “Ecologia i medi ambient”.

Activitats: Debat en grup, confecció d'un mural en petits grups, , exposició al gran grup.

Resultats, conclusions i prospectiva

Les capacitats desenvolupades a través de la pràctica de la intel·ligència emocional en les experiències presentades són:

- Saber escoltar → capacitat desenvolupada: empatia
- Analitzar les actituds dels personatges → empatia
- Aportar arguments al debat → reflexió
- Compartir idees, acceptant diferents punts de vista → autocontrol.
- Capacitat de planificació → presa de decisions en petit grup de comú acord: pràctica del consens.
- Realització del projecte de recerca → responsabilitat, assumpció de rols dins el petit grup.
- Compartir la feina → cooperació, empatia.
- Presentació, a la pissara digital al grup classe → autorealització, autocontrol, autoconfiança, autoestima.
- Col·loqui → pràctica del diàleg, autoafirmació, assertivitat.
- Respecte per les opinions que reflecteixen diferents punts de vista → tolerància
- Recerca a Internet → utilització del les TIC
- Utilització de la pissara digital → presentacions efectives; acceptació de les opinions dels/les companys/es sobre el propi treball.

Qüestions i/o consideracions per al debat

Quina metodologia afavoreix una reflexió crítica i col·laborativa entorn dels mitjans de comunicació?

Quines emocions i sentiments es poden desenvolupar mitjançant aquesta metodologia?

Bibliografia

- AA.VV. 1996. *Medios de comunicación, Recursos y Materiales para la mejora educativa (I)* Sevilla: CMIDE-SRAV
- AA.VV. 1996. *Medios de comunicación, Recursos y Materiales para la mejora educativa (II)* Sevilla: CMIDE-SRAV
- AA.VV. 1999. *Educar en televisió. Educar per al futur*. Barcelona: ICE-UB
- Consell Audiovisual De Catalunya .2003. *Llibre Blanc: l'educació en l'entorn audiovisual*. Barcelona: Consell, Audiovisual de Catalunya
- Goleman, D. 1997. *Inteligencia emocional*. Editorial: Círculo de Lectores
- Goleman, D. 2000. *La práctica de la inteligencia emocional*. Editorial: Kairós
- Goleman, D. 2007. *Intel·ligència social*. Editorial: Kairós
- Maquinay, Aurora .2000. "Aprender a ver la televisión". *Revista Comunicación y Pedagogía*, núm. 171, pp. 43-48"
- Marqués P. *Aportacions dels Mass Media a l'educació. Problemàtiques associades. Ús didàctic*. <http://www.peremarques.net/masmecat.htm>
- Servei De Mitjans Audiovisuais (Generalitat de Catalunya) - *Propostes de treball a l'aula* <http://www.xtec.es/%7Efie00263/>